Rok II. Kraków — Warszawa, 25 marca 1912. Nr. 5.

PRZEMYSŁ CERAMICZNY

dwutygodnik poświęcony fabrykacyi cegieł, dachówek, drenów, kafli, wapna i t. p.

pod redakcyą inż. Romana Z. Ciesielskiego.

ORGAN „ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CERAMICZNEGO“.

SPRAWY ZWIĄZKU.

Walnv Zjazd odbędzie się w maju, ścisły termin oznaczy Wydział Związku na najbliższem zebraniu oraz ustali się równocześnie program.

Referaty. Wobec napływu poważnej ilości referatów, uprasza się tych T. P. Członków, którzybv mieli zamiar takowe zgłosić, o uczynienie tego do połowy kwietnia br.

Wkładki. Z przygotowaniami do Zjazdu połączone są tak wielkie wydatki, że wyrównanie zaległych wkładek jest niezmiernie pożądane.

Jednajcie nowych członków.

STANISŁAW NODZEŃSKI.

BADANIE POJEMNOŚCI I JAKOŚCI POKŁADÓW GLINY.

Fabrykant przed założeniem cegielni musi dążyć jasno do rowiązania pytania: czy ilość i jakość surowca jaką zamierza rozporządzać, wystarczy mu na czas potrzebny do zamortyzowania wkładu na założenie i urządzenie cegielni. I odpowiednio do otrzymanych rezultatów, stosować należy urządzenie cegielni, tak, by koszta odpowiadały spodziewanym zyskom.

Przy fabrykacyi cegieł i dachówek na większą skalę czas umarzania wkładu liczy się przeciętnie 20 do 25 lat. Wobec tego, ażeby fabryka egzystowała przez przeciąg tego czasu musi posiadać ilość surowca odpowiadającą 25-cio letniej produkcyi.

Lekceważenie badania pokładów daje się częstokroć uczuć i pociąga za sobą olbrzymie straty materyalne.

Stwierdzenie cyfrowo, jaką ilość surowca potrzebuje fabryka do 25-cio letniej produkcyi jest rzeczą łatwą, przyjmując za podstawę, że do wyrobu 1000 cegieł formatu austryackiego potrzeba 3 metry sześcienne gliny w pokładzie (nie kopanej).

Przykład:

Fabryka ma produkować rocznie 2 miliony cegieł, zatem gliny potrzebować będzie

2,000.000 . 3 = 6.000 m. kub. gliny

co czyni w 25-ciu latach

25 . 6 = 150.000 m. kub. gliny

Obliczywszy sobie ilość potrzebnej gliny musimy przystąpić do obliczenia pojemności posiadanego pokładu, czy wymagania nasze zaspokoi.

Jakie terytoryum zajmują posiadane pokłady, łatwo się przekonać zapomocą przeprowadzenia odpowiednich rowów. Wyobrażenie zaś o głębokości pokładów wyrobić sobie możemy jedynie na podstawie rezultatów świdrowania. Świdrowanie, celem badania głębokości pokładów gliny, jest przedsięwzięciem ani zbyt trudnem, ani zbyt kosztownem, ponieważ zwykle głębokość pokładów nie jest znaczna. Przed wierceniem cały teren dzieli się na pewną ilość punktów oznaczonych cyframi. W punktach tych zaczyna się wiercenie począwszy od cyfry 1.

Przykład:

Powierzchnia pokładu przedstawia płaszczyznę o nieznacznych wzdęciach, długa na 400 m., szeroka na 190 m. Otwory w poszczególnych punktach wykazały nam następującą głębokość: 5, 4.8, 5.1, 5, 5.2, 5.3, 5.4, 5.1, 5.2, 5 Ponieważ badany pokład w różnych miejscach przedstawia nam różną głębokość od 5 do 5.40 m., zatem z pomiędzy 10 wierceń, musimy ustalić sobie przeciętną głębokość potrzebną do obliczenia i tutaj weźmiemy głębokość 5-cio metrową.

Obliczenie przedstawi nam się następująco:

400 m. dł. . 190 m. szer. = 76.000 m. . 5·00 m. gł. = 380·000 m. poj.

Pojemność badanego terenu zawiera 380·000 m. kub. gliny na okres 25-cio letniej produkcyi

Tam gdzie pokład jest nieregularny, wzgórza góry nieregularne, tam objętość ich obliczyć jest trudniej i tutaj trzeba się trzymać ściśle zasad geometryi.

Badając głębokość pokładów badamy równocześnie i jakość ich, czy pokład jest jednolity czy złożony (warstwowany) czysty, czy zanieczyszczony kamieniami.

Każdorazową wyjętą z głębi próbkę wkłada się do skrzynki z przegródkami i znaczy otwór cyfrą rzymską z którego została wyjętą, a próbkę cyfrą arabską i tak: otwór 6 — próba I, II, III i t. p. Każdą próbę zaznaczamy co pół metra, zatem, jeżeli głębokość pokładu będzie 5 m. to ostatnia próba będzie X-ta,

Przy badaniu jakości pokładów musi się wprzód oczyścić wierzchnią warstwę, co przy badaniu pojemności nie uwzględnia się. W oczyszczonem miejscu zapuszcza się świder. Wiercenie odbywa się w sposób następujący: Przy pracy zajęto dwóch ludzi, pierwszy trzyma świder w położeniu pionowem, drugi przy użyciu odpowiedniej dwuramiennej rękojeści porusza nim wiercąc i wlewając od czasu do czasu do otworu nieco wody, by pokład rozmiększyć. Co pół metra wyciąga się świder w górę i pozostałą na skręcie glinę wybiera. Świder powinno się wyciągać siłą a nie wykręcaniem, bo właściwa próbka zostałaby zapchnięta przez glinę warstw wyższych.

Najpraktyczniejszym świdrem dotychczas stwierdzonym w praktyce jest świder łyżkowy w kombinacyi ze spiralnym. Ma on tę zaletę, że przy wierceniu próbek wcale nie fałszuje, lecz takie czyste na zewnątrz wydobywa. Przy wierceniu należy każde godne spostrzeżenia zapisywać, n. p.

1. próbka — glina piaszczysta
2. „ — „ żółta pod św. czuć nieznacznie kamyki
3. próbka — glina barwy szaro-zielonawej
4. „ — świder wchodzi trudniej
5. „ — glina barwy szaro zielonawej
6. „ — „ „ „
7. „ — „ barwy szaro-zielonawej
8. „ — „ „ szarej

9 próbka — glina barwy szarej
10. „ — pod świdrem czuć kamienie i wodę.

Do każdej próbki należy dołączyć tabliczkę z oznaczeniem miejsca i głębokości (ot. 6 — prób. X). Skrzynka powinna zawierać tyle przegródek ile mamy prób t. j. 10.

Po ukończeniu prób skrzynkę szczelnie się zamyka i odsyła się do laboratoryum celem chemicznej analizy.

Doniosłe znaczenie w praktyce ma rysowanie przekroju każdego z wierconych otworów. Z rysunków tych można zestawić profil poprzeczny lub podłużny, badanego terenu i w ten sposób uzyska się obraz w jaki sposób zalegają gliny pod powierzchnią ziemi. Profile te przy eksploatacyi gliny są doskonałą wskazówką dla kierownika cegielni, gdzie i jak ma szukać dla wyrobu odpowiedniego materyału.

LEON DUNIKOWSKI.

O KAFLARZACH KRAKOWSKICH I O KAFLACH SŁÓW KILKĄ.

Że ciężkie jest dziś położenie naszych rzemiosł, każdemu o tem wiadomo. — Trudne są środki ich ratunku, lecz co do wielu z całą pewnością rzec można, że tylko większa solidarność i dobra organizacya może postawić ich na nogi i przywrócić im dawną siłę i znaczenie. Tak się rzecz ma i z przemysłem kaflarskim w Krakowie.

Dzisiaj stary nasz majster gdy mu bieda dokuczy, chętnie wraca myślą w przeszłość i powiada z westchnieniem, dawniej lepiej bywało, i klnie gorzko na dzisiejsze czasy. Trudno mu nie przyznać racyi, — zapomina on jak widać, że doczekał się innych warunków bytu. że mu stanął na drodze groźny bardzo konkurent — przemysł fabryczny. — On się oparł postępowi, pozostał w tyle sam bez wydatnej pomocy, bez opieki i organizacyi, która dawniej była podstawą jego bytu.

Tą silną organizacyą był cech — każdy bez wyjątku rzemieślnik musiał do cechu należeć. Cech zapewniał swemu członkowi, dobrą egzystencyę, nie dopuszczał konkurencyi przez ograniczenie liczby członków i t. p. Obecnie cechy należą do historyi. W dzisiejszych stosunkach cech, to spółki przemysłowe, ogniwa solidarności i akuratności dbające o rozwój swego przemysłu! Lecz wrócimy do właściwego tematu:

Obecny stan przemysłu kaflarskiego w Krakowie przedstawia się następująco:

3 fabryki zatrudniające przeciętnie po 40 czeladzi[1])
4 pracow. kaflar. » » » 8 »
Ilość czeladzi razem wzięta, t. zn. że z liczby 40 – 10 up. pracuje we warsztacie, reszta 30 przy ustaw. piec.

Naturalnie prócz pomocników i uczni, których jest w stosunku 1:3. Kaflarnie te produkują ogółem rocznie około 4000 szt. pieców — licząc po 56 kor. za piec, uczyni sumę 224.000 koron.

Dalej mamy 10 majstrów kaflarzy, posiadających karty przemysłowe, którzy zajmują się tylko stawianiem pieców nowych, i przeróbką starych, a zatrudniają przeciętnie w sezonie letnim po 3 czeladzi. Towaru dostarczają im wyżej podane kaflarnie, najchętniej jednakże z poza kraju go sprowadzają.

Jest jeszcze specyalna grupa handlarzy piecami. Tych ma nasze miasto 3, a zatrudniają w sezonie po 20 – 25 czeladzi. Piece sprowadzają od Niemców setkami wagonów i ci nam najwięcej szkodzą. Fabryki wskutek tego zmuszone są ograniczać swą produkcyę, zaś majstrom, wytwarzają szaloną konkurencyę na dobitek jeszcze pewne jednostki z nich udzielają tym panom... swej karty przemysłowej?

W roku ubiegłym sprowadzono do Krakowa z poza kraju 2500 szt. piecy, licząc tylko po 60 kor. za sztukę, uczyni 150.000 kor. Zaiste jak na sam Kraków olbrzymia ta suma. Czas się już nam opamiętać, z całą energią przeciwdziałać by nie było za późno. Stosunek ten jeżeli mu w porę nie zaradzimy, może do ruiny przemysł kaflarski doprowadzić. Prawdą jest, że przedtem sprowadzano do nas kafle, lecz w ilości bardzo ograniczonej, nie przekraczającej kilku wagonów rocznie i to tylko wyłącznie kafle białe t. zw. porcelanowe od firmy Hardmuth z Czech. Dzisiaj z roku na rok ilość ta wzrasta.

Piece pozakrajowe nie są mocniejsze, ani tańsze od naszych przeciwnie są mniej wytrzymałe i droższe — stawiacz pospolicie je nazywa „kredą“ lub „rzepą“ wskutek ich miękkości. Handlarze jednak zalecają je jako towar daleko lepszy od krajowego. Powiada taki pan, że to jest piec specyalny ogniotrwały!... niby że to jest z gliny białej wykonany tymczasem przeciwnie.

Dbać nam więcej o własną skórę potrzeba; stworzyć silną organizacyę wyrobu, by wrogowie nasi

[1]) Stałej liczby się tu nie da oznaczyć, albowiem ona zawsze się waha.

domowi i konkurenci pozakrajowi czuli wędzidła. Cech tu i fabryki właściwie działać powinny: wnieść apel do społeczeństwa, w szczególności do pp. architektów, budowniczych, właścicieli budujących się domów. A apel ten nie pozostanie bez skutku. Oni zrozumią grożące nam niebezpieczeństwo, dając pierwszeństwo piecom krajowym.

Dbać nam także o doskonałość wyrobu więcej potrzeba. Tworzyć przemysł prawdziwie fabryczny, pracę ręczną o ile możności zastępować maszynami. Sprowadzać narzędzia jak formy i t. p. nie od niemców, ponieważ mamy dobre tanie i ładne w Kołomyi, nie robić więc na starych zużytych gratach; pamiętać o tem nam należy, że brać złe narzędzie, to znaczy samego siebie oszukiwać, bo jeśli nam chodzi o doskonałość wyrobu, temsamem musimy się posługiwać jak najdoskonalszemi narzędziami.

Wspomnę jeszcze, iż dzisiaj trzeba nam więcej oszczędzać (bo to nie dawne czasy) na materyale opałowym, szkliwie, białej glince i t. d., a nie będziemy stękali mówiąc, że dawniej lepiej bywało.

Kończąc, zaznaczam, że daleki jestem od wyczerpania tematu, więc może kto z Szan. Czytelników, więcej interesowany, w tej sprawie głos zajmie na tem miejscu.

F. WACHSMAN.

O NIEKTÓRYCH WŁASNOŚCIACH GLINY.

Bardzo wiele glin posiada szczególną własność, wyrobiona z nich cegła podczas palenia się wzdyma. Wada ta da się tylko przy wielkiej uwadze opanować.

Są to gliny bitumiczne, które w surowym stanie posiadają przeważnie barwę szarą aż do ciemno błękitnej, a po wypaleniu otrzymują barwę czerwoną. To jest właśnie charakterystyką glin bitumicznych i po tem można je poznać, jak również i po szczególnym ich zapachu.

Wyjątek w tej charakterystyce barwnej stanowią gliny żelaziste, posiadające żelazo w postaci tlenków niższych (Fe. 0), które nadają glinie barwę szarą.

Przy wypaleniu ulatniają się substancye bitumiczne, jeśli palenie odbywa się w zbyt szybkiem tempie, to powierzchnia cegły gęstniejąc, nie pozwala gazom na zewnątrz uchodzić, te więc rozprzestrzeniając się wewnątrz cegły, powodują wzdęcia.

Przez wolniejsze palenie, jak również przez dodatek piasku, można temu zapobiedz, ale z ogniem mimo to nie należy szybko postępować. Wzdymania występują często przy glinach zawierających gips, zwłaszcza gdy te skłonne są do spiekania się. Wskutek redukcyi, która odbywa się przed osiągnięciem temperatury wypalenia, uwalnia się bezwodnik kwasu siarkowego (SO_2), który może także wzdęcie spowodować.

Dwusiarczek żelaza ($Fe S_2$), działa podobnież jakkolwiek objawia się raczej łuszczeniem. Jeżeli występuje w postaci drobnych ziarn, to powierzchnia cegły dostaje czarne plamy, glina więc taka nie nadaje się do wyrobu dachówek, gliny takie przerabiać się musi bezpośrednio po kopaniu, gdyż przy mrożeniu siarczki się rozkładają, przyczem uwolniony kwas siarkowy tworzy z glinem ałuny co poznać można po występowaniu białych wykwitów na glinie.

ROZMAITOŚCI.

Katalog firmy Roesemann & Kühneman (J. Weiss Lwów) dostarczającej urządzenia kolejkowe, wyszedł z druku. Zawiera illustracye kolejek i t. p urządzeń transportowych, przedstawionych tam wyczerpująco. Katalogi te firma rozsyła gratis.

Podrożenie taryf na węgiel. Rada państwa obraduje od tygodnia w sprawie drożyźnianej, tymczasem Ministerstwo kolei zamierza podnieść z dniem 1 kwietnia b. r. taryfę na węgiel. Podwyżka będzie wynosiła za pierwsze 50 kilom. 5 h. od centnara metrycznego, a za większe odległości 6, 7 i 8 hal.

Ponieważ węgla przychodzi do Krakowa i Podgórza 50.000 wagonów, przeto nadwyżka taryfowa będzie nas kosztowała około 250 tysięcy koron. Do Lwowa przychodzi rocznie 30.000 wagonów czyli Lwów płacić będzie 400 tysięcy koron.

Ale — co gorsza! Galicya będzie traktowana gorzej od innych krajów austryackich. Wystarczy porównać taryfę na węgiel kamienny, który produkuje i spala Galicya, z taryfą na węgiel brunatny, który jest artykułem produkcyi i konsumcyi w Czechach. Świeżo tam wprowadzona zwyżka, która od odległości 100 klm. równa się galicyjskiej, jest właściwie zrównoważeniem zniżki, która poprzednio weszła w życie w Czechach przez upaństwowienie kolei północno-zachodniej.

Obecne podrożenie taryf przywraca w Czechach dawne »status quo«, gdy dla Galicyi jest ono rzeczywistem, efektywnem podrożeniem frachtów. Natomiast na odległości nad 126 klm. wynosi podwyższenie na galicyjski węgiel kamienny 5 do 8 hal., podczas gdy podwyżka dla węgla brunatnego wynosi tylko 1 hal.

Nadto konstrukcya taryfy jest taka, iż faktycznie osłabną dotychczasowe szanse naszej produkcyi węglowej wobec węgla pruskiego.

Nie tak dawne to czasy, kiedy na liniach austryackich kolei państwowych, przewożono węgiel pruski taniej aniżeli węgiel krajowy. Od roku 1910 zmieniło się to na lepsze przez wprowadzenie taryfy różniczkowej i rzeczywiście od tego czasu widzi się także rozwój galicyjskiej produkcyi węgla, która w przeciągu tego krótkiego okresu wzrosła z 11,720.000 q. na 16,240.000 q. Wskutek równomiernego podwyższenia taryfy na węgiel pruski i na węgiel galicyjski, zostanie naturalnie siła konkurencyjna węgla naszego znacznie osłabiona. Będziemy znowu świadkami zwycięskiego pochodu węgla pruskiego w kraju, kosztem rodzimej produkcyi. Węgiel galicyjski, przeciętnie jakością od pruskiego słabszy, podwyżek takich na większe odległości wytrzymać nie może. Nowa taryfa w wysokim stopniu ograniczy też jego pole zbytu, co musi wpłynąć na zmniejszenie się produkcyi. Obecne zarządzenie Ministerstwa kolejowego wyjdzie znowu na korzyść kopalń górnośląskich, a na szkodę naszych.

Do prac przy obecnej reformie taryfowej nie został wezwanym ani Wydział krajowy, ani ministerstwo dla Galicyi. Pertraktacye toczyły się pod osłoną głębokiej tajemnicy. Rezultat jest też dla kraju jak najgorszy.

Wystawy i kongresy. W myśl uchwały Tow. Rolniczego Radomskiego, projektuje się urządzenie w dniu 24 — 27 sierpnia r. b. wystawy rolniczej w m. Staszowie, z udziałem powiatów: Sandomierskiego, Opatowskiego i Stopnickiego.

— Projektuje się urządzenie w r. 1920 we Lwowie wielkiej wystawy krajowej, która zobrazować ma rozwój, jaki się w tej dzielnicy Polski dokonał we wszystkich dziedzinach życia w ostatniem ćwierćwieczu. Wstępem zaś niejako do tej powszechnej wystawy krajowej będzie „wystawa galicyjskich miast i miasteczek", która ma się odbyć w lecie roku przyszłego.

— II. wszechrosyjska wystawa rzemieślnicza odbędzie się w Petersburgu w marcu r. 1913.

— Urządzenie wystawy Kraju Pryamurskiego projektowane jest w miesiącach letnich r. 1913.

— Wszechświatowa wystawa przeciwogniowa wspólnie z kongresem organizuje się w dniu 12—15 maja (st. st.) w Petersburgu w r b.

— Centralny komitet rosyjski izby eksportowej urządza w r. b. „Pływającą wystawę wywozową„, wyrobów przemysłu rosyjskiego, które dotychczas nie mają dostępu na rynki zagraniczne, lub też wywożone są w ilości niedostatecznej. W tym celu, w początkach czerwca r. b. wyruszy z Petersburga specyalny statek z okazami wyrobów, który w ciągu 3-ch miesięcy zwiedzi główniejsze porty Niemiec, Danii, Anglii, Belgii, Holandyi, Norwegii, Szwecyi i Finlandyi.

Tworzy się nowe tow. akc. dachówek „Miłosna", które eksploatować będzie fabrykę drenów i dachówek w Miłośnie, należącą do pp. Langnera i Poradowskiego. Kapitał zakładowy 300 tys. rb.

We wsi Sudyłkowie pow. Zasławskiego projektowane jest założenie Tow. akcyjnego górniczo-przemysłowego, w celu eksploatowania miejscowych bogactw mineralnych, jak: pokładów przedniej glinki porcelanowej, oraz żyły porfiru, granitów, labradoru i t. p.

W Trembowli zawiązuje się Tow. udziałowe, celem budowy pieca kręgowego do wypalania cegły i wapna. Założycielami Tow. są pp.: Puchała, Szczepan, Polakowski i Hewanicki.

Na gruntach miejskich Trembowli jest projektowana budowa fabryki cementu portlandzkiego.

Zakłady ceramiczne Kaz. Grancowa w Kawenczynie przeistaczają się w Tow. akcyjne, z kapitałem 1280 tys rubli.

Fabryka dachówek z eternitu (mieszanina cementu i azbestu), zostanie wybudowana przez rodzinę Rylskich z Baku, nabywców patentu na Rosyę, na gruntach zakupionych od cementowni „Firlej" pod Lublinem, tuż przy istniejącej bocznicy kolejowej.

Kilka dni temu odbyła się zarządzie miejskim w Wilnie konkurencya na dostawę rur kamionkowych i spodów kanałowych do kanalizacyi miejskiej Do konkurencyi zapraszone były i firmy warszawskie. Utrzymała się firma K. Wachter i S ka z gub. Nowogrodzkiej, przyjmując dostawę za przeszło 12 tysięcy rubli.

Ziemia Siedlecka. We wsi Kornicy, w powiecie Konstantynowskim, znajdują się obfite pokłady białej glinki.

Cesarstwo. Produkcya cementu portlandzkiego w okolicach Noworosyjska niepomiernie wzrasta. Niezależnie od powiększenia produkcyi istniejących

fabryk z 1100 tys. beczek na 3 mil. beczek rocznie, powstają obecnie dwie nowe fabryki cementu portlandzkiego przy st. Tonnelnaja dr. żel. Władykaukazkiej. Jedną organizują kapitaliści miejscowi pod nazwą „Beton“, z siedzibą zarządu w Noworosyjsku, a drugą — firma: Dom handlowy Braci Jeroszowych w Jekaterynodarze Obie fabryki będą uruchomione w lipcu r. b.

Na skutek przedstawienia zarządu ubezpieczeń wzajemnych w Królestwie Polskiem, Ministeryum Spraw Wewnętrznych w dniu 11 listopada r. z. zdecydowało, że budynki, wznoszone z tak zwanej cegły piaskowej, winny być pod względem stopnia niebezpieczeństwa od ognia, zaliczone na równi z budynkami z cegły palonej do kategoryi budynków ogniotrwałych.

P. A. Szumański w Warszawie przestał być naszym reprezentantem na Królestwo Polskie.

Administr. „Przemysłu ceramicznego“.

Dostawę lokomotywy normalnotorowej poruczyła fabryka cementu w Szczakowej firmie Juliusz Weiss. przedsięb budowy kolei i reprezentacyi firmy Roessemann i Kühnemann we Lwowie.

CZASOPISMA.

„Chemik polski“ przynosi w N-rze 5 następującą treść: Jacobus Henricus Van't Hoff i jego prace, przez Jerzego Zawadzkiego (str. 98). Zastosowanie błony kolodionowej jako sączka do niektórych oznaczeń wagonowych, przez Dra Antoniego Gałeckiego (str. 103). Barwniki kadziowe przez H. Drozdowskiego (str. 110). Sprawozdania (str. 116). Wiadomości bieżące (str. 119).

„Przegląd techniczny“ (Warszawa) przynosi obok całego szeregu wybitnych prac fachowych także Aleks. Rotherta: Podstawy kalkulacyi przemysłowej i R. Nowickiego: Przepisy o obsłudze kotłów parowych. — „Przegląd techniczny“ wprowadził obecnie specyalny dział dla żelazo betonu, pod kierunkiem p. W. Paszkowskiego, a przy współpracownictwie pp.: Kłosia, Wróbla i prof. Thuliego.

„Przemysł krajowy“ (Warszawa), drukuje w ostatnich numerach szereg prac ogólnej treści przemysłowo-handlowej i podaje ważne informacye w tej dziedzinie.

„Wiadomości budowlane“ (Warszawa). Treść N-ru 10. Ze stowarzyszeń. Zamieszkiwanie nietynkowanych domów. Odkurzanie mieszkań i sprzętów. Wilgoć i asfalt Betonowanie gruntu pod fundamenty. Drapacze nieba. Praktyczne wskazów dla właścicieli domów. Różne. Konkursy. Patenty i świadectwa. Wystawy. Licytacye na dostawy i budowy. Ogłoszenie. Pozwolenie na parkany. Wykaz budowli. Ceny materyałów budowlanych. Drobne ogłoszenia.

PYTANIA I ODPOWIEDZI.

W rubryce tej zamieszczamy wszelkie pytania z Kół P. T Prenumeratorów pochodzące, jak otrzymane od nich odpowiedzi.

Za każde — szerszy ogół interesujące — pytania jak niemniej odpowiedzi na nie, uiszczamy honoraryum podobnie jak za inne artykuły, także kilka odpowiedzi nadeszłych na to samo dytanie, zamieszczamy. Nazwiska autorów zachowane są na życzenie w dyskrecyi.

Pytanie 2. a.

Smary. Proszę Szan. Czytelników „Przemysłu ceramicznego“ o łaskawe wyjaśnienie mi: jaki właściwy stosunek fizyczny smarów, zmniejsza do minimum tarcie i jak najmniej nadwyręża trące się płaszczyzny, tudzież by szybkość obrotów maszyny ich zbytnio nie wyrzucała.

Pytanie 2 b.

Konserwacya pasów. Czy i o ile szoodliwem jest zapuszczanie pasów olejami, smołą i t. p.

Odpowiedź na pytanie 2 b.

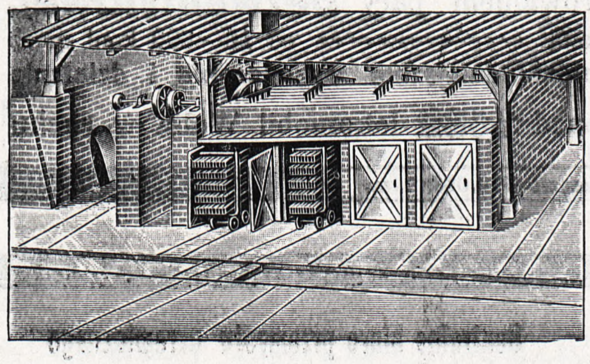
Konserwacyę pasów robiono w najrozmaitszy sposób ale nigdy smołą. Pas przesuwający się po szajbach podczas lata w cieple twardnieje, a kurz osadzający się na takowych tworzy niemal skorupę, zwłaszcza tam gdzie używają kalafonii do smarowania pasów, aby takowe się nie ślizgały. Kalafonia to robak, gryzący pasy tak, jak robak niszczący drzewo. Pas powinien być miękki, elastyczny, aby

ODLEWARNIA I FABRYKA MASZYN

RIETER & KOLLER T. A. w Konstancyi (Baden)

Specyalna fabryka dla

nowoczesnych maszyn ceglarskich i kompletnych urządzeń.

Własny personal

do projektowania i wykonywania naszych uznanych

Suszni kanałowych

z wentylatorami i samoczynnem wyłączaniem.

Znakomite transporteury,

których obecnie około 20.000 m. znajduje się w ruchu.

Kołotoki z płytą pełną i wcinaną na dzienną produkcyę 10—40.000 szt. cegły

Spec. walce precyz. do ustawienia na ½ mm. i na dzienną produkcyę 10—20 i do 30.000 szt. cegły.

Prasy ślimakowe najnowszej i najmodniejszej konstrukcyi na dzienną produkcyę 10—35.000 szt. cegły.

Mech. stoły do czyszczenia dla pras rewolwerowych oszczędzające 3—5 robotników

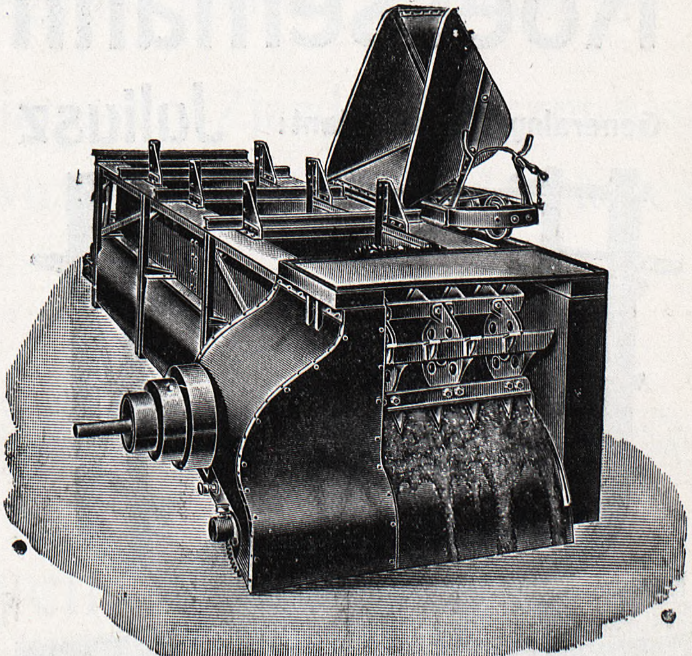
Autom. zasilacz

(syst. Haendle i Erfurt)
na 10—50.000 szt. cegieł dziennie

przeszło **300 szt.**

w użyciu.

Najlepszy nowoczesny aparat mięszający i zasilający.

Własne laboratoryum chemiczne dla przem. ceramicznego.
Własny zakład doświadczalny.

Pierwszorzędne referencye.

mógł się przyczepić do szajby i ciągnąć, a zatem po rozmaitych próbach przyszło się do przekonania, że pasy powinna przynajmniej raz w roku być czyszczone z obu stron i to ostrą szczotką za pomocą ciepłej wody i mydła. Rozmaite przylepki trzeba skrobać. Później wysuszyć na powietrzu i smarować płynem składającym się z tranu i łoju do połowy. Ów płyn się gotuje i w ciepłym stanie mocno się wciera na pasy.

Jeżeli się w ten sposób pasy zakonserwuje, ustali się ich wytrwałość i ich ciągnienie. Może niejeden nie będzie chciał wierzyć, że zamiast kalafonii używa się czystego łoju. Szajba, oraz pas musi być czysty, zeskrobany, potem bierze się kawał łoju, trzyma po chodzącym pasie i zaledwie pas kilka obrotów zrobił poczyna ciągnąć. Dzieje się to dla tego, że pas ślizgający się po szajbie jest rozgrzany i nałożony na niego łój wciągą, skutkiem tego powierzchnia skóry mięknie, przyczepia się do szajby i ciągnie. Oliwa nie konserwuje wytrwałosci pasa, tylko go gnoi.

Myśliński.

Pytanie 2. c.

Odczyszczanie wody do kotłów. Słyszałem coś o sposobie odczyszczania wody do kotłów parowych, przez porzednie jej podgrzanie do temp. wrzenia, zapomocą pary powrotnej zużytej czy żywej.

Ma to bardzo dodatnio zapobiegać tworzeniu się osadu kotłowego, więc proszę bardzo o wyjasnienie tego

---

Pytanie 2. d.

Oselka do ostrzenia. Pozwalam sobie niniejszem zapytać, czy nie byłby kto łaskaw udzielić mi ścisłej informacyi, co do sposobu produkcyi osełek do ostrzenia z cementu, oraz podać tanie źródło do nabycia takiej maszyny, oraz jej koszt.

Pytanie 4 a.

Które cegły są lepsze, czy ręczne, czy też maszynowe, jeżeli z jednego gatunku gliny są wyrobione i w tej samej temperaturze wypalone zostały? Ja twierdzę z nabytedo doświadczenia, że reczna cegła stanowczo jest lepsza, proszę jednak o zdanie fachowców w tym kierunku.

DZIAŁ POŚREDNICTWA PRACY.

(BEZPŁATNY I TYLKO DLA PRENUMERATOROW).

(NA ODPOWIEDZI NALEŻY DOŁĄCZYĆ MARKI).

OSZUKIWANY MASZYNISTA i palacz, zgłoszenia do zarządu cegielni Guttmana w Dąbiu.

MŁODY MASZYNISTA znający się dobrze na swym dziale, szuka posady. — Julian Mima, Bierzanów, Kocia 56.

URZĘDNIK FABRYCZNY, rutynowany buchalter i korespondent, z gruntowną znajomością języka niemieckiego, z kilkuletnią praktyką, obejmie posadę w Zakładzie przemysłowym (kopalni lub rafineryii nafty, cegielni) w Instytucie handlowym lub w większym majątku ziemskim jako kierownik biura, kasyer, rachmistrz i t. p Reflektuję na poważne stanowisko, ewent z kaucyą. Łaskawe oferty uprasza pod »Poznańczyk 72« post. rest. Kraków, za okaz. kwitu inseratowego.

MŁODY FACHOWIEC ze znaczną praktyką w wyrobie cegieł i dachówek, szuka posady majstra lub kierownika średniej fabryki. Zgłoszenia do Adm. Przem. ceram. w Krakowie pod U. 184.

CERAMIK poszukuje posady jako kierownik od 1/I 1912, albo i prędzej, jest z wszelką fabrykacją: suszeniem i paleniem wszystkich wyrobów ceramicznych, w sztucznych suszarniach, w różnych systemach pieców gruntownie, praktycznie obznajmiony; nawet przy najgorszych gatunkach gliny, dobry towar wydaje. Reflektuję tylko na fabrykę z ruchem maszynowym i w polskich stronach. Łaskawe zgłoszenia do Redakcyi w Krakowie pod J. K. Z. „166".

POSZUKUJE POSADY KIEROWNIKA fachowiec ze znaczną praktyką i ukończoną akademią handlową, lat 25 Bardzo poważne polecenia.

Łaskawe zgłoszenia do Adm. Przem. ceram. w Krakowie pod »F. 177«.

AKORD. Potrzebuję strycharza do wypalenia 100 do 150.000 cegieł w r. 1912. Płacę od tysiąca cegieł wypalonych 14 kor., mieszkanie z opałem i ogród. Glinę można zacząć kopać zaraz.

Zgłoszenia: Jan Gnoiński, Cieszanów

POSZUKUJE się robotników do cegielni około 25 ciu w tem ośm dziewcząt, za rocznym kontraktem, początkowo na dniówkę lub miesięcznie, później na akord. Zgłoszenia: Inż. J. Wajda, Lwów, Krucza 24.

POSZUKIWANY ZDOLNY PALACZ do cegielni kręgowej, na rok 1902. Zgłoszenia wprost G. Fisch wł. cegielni Monasterzyska. — 193

POSZUKIWANI: Majster do wyrobu dachówek, cegieł i dren — Palacz do pieca kręgowego — Strycharze — przez firmę M. Engel w Brzeżanach.

MAJSTER CEGLARSKI, STARSZY PALACZ, SEKRETARZ kancelaryjny poszukiwani. Zgłoszenia do Administracyi „Przemysłu ceramicznego" w Krakowie, pod 212.

POSZUKIWANY kierownik, siła pierwszorzędna, obznajomiony z wyrobem licówki, na wyjazd do Dąbrowy gór. w Królestwie Polskiem. Wiadomośc w Administracyi „Przemysłu ceramicznego" w Krakowie, pod 214.

SZUKA POSADY kierownik parowej fabryki, znający się gruntownie na wyrobie cegieł ręcznych i maszynowych, jak: licowych, modelowych, dętych, kominowych, dren, dachówek tłoczonych i ciągniętych, dymionych i glazurowanych; na suszeniu w suszarniach sztucznych (Kellera) i paleniu w piecach kręgowych o płomieniu zwrotnym i horyzontalnym, muflowych i t. p., z teoretycznem wykształceniem i długoletnią praktyką, z chlubnemi świadectwami i referencyami. Znawca glin. Przyjąć może każdego czasu. — Zgłoszenia: St. Nodzeński w Beździedzy, poczta Kołaczyce, via Jasło.

ARTYSTA CERAMIK z akademickiem wykształceniem obejmie miejsce projektora i wykonawcy motywów zdobniczych, lub kierownika artystycznego w zakładzie ceramiki artystycznej dla wyrobu majoliki, porcelany i t. p. Na żądanie projekta może wykonywać u siebie. Motywa zdobnicze może projektować w różnych stylach i epokach — Wiadomość do Redakcyi „Przemysłu ceramicznego" w Krakowie pod: Artysta 218.

Poszukuje posady od 1/4 za werkmistrza albo za majstra 33 letni kawaler, z dobremi świadectwami prowadził długie lata pierwszorzędne cegielnie w Prusach i w Król. Polskiem. Dobrze obeznany z wyrabianiem i wypalaniem cegły, rurek i rozmaitych dachówek. Podejmuje się wszystkie trudności zachodzące w wyrabianiu albo wypalaniu usunąć.

Oferty proszę do »Przemysłu Ceramicznego« Despezeti 219.

MASZYNISTA ZDOLNY, energiczny, z praktyką w cegielniach, z dokładną znajomością fachu, poszukuje posady zaraz lub od Nowego Roku. Zgłoszenia w Administracyi w Krakowie pod 192 dla W. S.

STRYCHARZY I ZWYKŁYCH ROBOTNIKOW dział nasz dostarcza dla obydwu stron bezpłatnie, prosimy jednak już obecnie podać zapotrzebowanie na r. 1912 z dodaniem: 1) warunków płacy i pracy; 2) czasu zatrudnienia; 3) czy są mieszkania; 4) kto płaci koszta podróży.

MASZYNISTA ZDOLNY, z długoletnią praktyką w cegielniach, mogący się wykazać dobremi świadectwami poszukuje posady. Zgłoszenia w Administracyi w Krakowie pod G. K. 190.

KIEROWNIK FABRYKI mogący prowadzić fabrykę wszelkich wyrobów cegielnianych w różnych piecach jakoteż wyroby cementowe sztuczne przy prasach hydraulicznych i wapienno piaskowe poszukuje posady. Zgłoszenia pod M S. 165. w Adm. pisma w Krakowie.

SPÓLNIK poszukiwany do małej cegielni w zachodniej Galicyi, przy kolei, dobrze prosperującej.

Warunki przystępne, wkład kilku tysięcy koron. Wiadomość pod K. 201. w Administr. „Przem. Ceram".

MŁODY — wolny od wojska majster ceglarski z dziesięcioletnią praktyką w pierwszorzędnej fabryce, znający również wyroby dachówek glazurowanych i rurek, poszukuje posady w większej fabryce.

Zgłoszenia do Adm. Przem. ceram. w Krakowie pod L. »178«.

MASZYNISTA Z DŁUGOLETNIĄ praktyką w cegielniach, sumienny i trzeźwy, świadectwa pierwszorzędne, poszukuje posady, wstąpić może zaraz.

Wiadomość w Adm. »Przem. ceram.« w Krakowie pod »J. G. 181«.

MAJSTER CEGLARSKI obeznany doskonale ze wszystkiemi wyrobami cegielnianymi w szczególności: z glazurowaniem dachówek, licówką czysto barwną zmieni posadę natychmiast.

Łaskawe zgłoszenia: RATAJEWSKI FRANCISZEK Pożegowo p. Moschin Ks. Poznańskie.

POSZUKUJEMY MAJSTRA DO KAFLARNI, obeznanego z fabrykacyą, paleniem, przygotowaniem polewy szmelcowej i glejtowej.

O ofertę i warunki upraszają Częstochowskie Zakłady ceramiczne.

KIEROWNIK MAJSTER CEGLARSKI, doświadczony fachowiec, z kilkuletnią praktyką zagraniczną, przeszedłszy szkołę ceglarską w Lauban, specyalista, wszelkich wyrobów będąc kilka lat samodzielnym kierownikiem za granicą, obecnie jako zarządzający cegielni w Królestwie, chce posadę od 1 maja b. r. zmienić.

Uprzejme zgłoszenia uprasza nadesłać do Redakcyi „Przem. ceramicznego w Krakowie, ul. Batorego, pod lit. A. 229.

PERSONAL ROBOCZY. Poszukują posady w ceg par. 2 układacze, 2 palacze, kilkunastu robotników. Józef Cagara Racławice Nr. 97, o. p. Nisko.

SZUKA PRACY robotnik: Franciszek Woś (żonaty) Lubienie p. Krakowiec.

SZUKA MIEJSCA palacz do korpusu. Palił od lat 5-ciu, żąda od tysiąca 1·20 K. pomocnika sam dodaje, mieszkanie, opał, światło. Może mieć ze sobą układacza i kilku robotników. Stanisław Guz, Stara Wieś, Nr. 439. p. Brzozów, Galicya.

KILKUNASTU ŁAMACZY KAMIENIA, ma Ignacy Cisakowski, Demnia, p. Różany, Galicya.

KILKUNASTU ŁAMACZY KAMIENIA, ma Karol Kühner, Jackówka, p. Tłumacz, Galicya.

KILKUNASTU ŁAMACZY KAMIENIA, ma P. Reyman, Sonina, 312. p. Łańcut.

KILKA PARTYI STRYCHARZY ma Aleks. Demkowicz, Rakszawa, potok.

ROBOTNIK CEGIELNIANY szuka miejsca w Krakowie, Sebast. Rzucidło, Swilcza, p. Mrowla, k. Rzeszowa.

20 STOŁÓW STRYCHARZY b. porządnych ludzi, i robotników zwykłych, dziewcząt, chłopców, dostarczy zaraz Grzegorz Kołodziej. Podzameczek-Chatki, p. Buczacz.

DO KAMIENIOŁOMU partya ludzi obeznana z łamaniem. Jan Kachel, Stryszawa 56, p. Lachowice.

5-CIU KAMIENIARZY. Szymon Gawin, Kamienik, Hrobówka, o. p. Hranice, Morawa.

STRYCHARZY kilku ma Marek Guzdek, ceg. Chocznia 32b.

PALACZ z pomocnikiem, palił w firmie Radziwił & Wimmer Co. i hr. Lanckorońskiego, szuka miejsca Jan Drubka, Nowe Sioło, k. Stryja.

IEROWNIK z kilkuletnią praktyką w większych fabrykach, poszukuje posady za miesięcznem lub akordowem wynagrodzeniem. Z gruntowną znajomością fachu, przy uprawie gliny na dachówkę i dreny, na wyrobach różnych gatunków, suszeniu wypalaniu w różnych systemach pieca, w zakres co do fabrykacyi ceramicznej należy. Łaskawe zgłoszenia do Redakcyi w Krakowie pod R. B. 205.

POSZUKIWANY 1) wykwalifikowany wszechstronnie majster-kierownik do samodzielnego prowadzenia cegielni.

2) Mechanik-maszynista, specyalista ceglarz, obeznany z motorem gazowym.

Reflektuje się tylko na doskonałe siły, oferty należy przesyłać wprost do Zarządu cegielni J. Wiencka, Warszawa, Jerozolimska 43.

MASZYNISTĘ, poszukuje firma Fussman & Kenner, Kobierzyn.

KIEROWNIKA cegielni poszukuje firma L. Taubman, Podgórze-Płaszów.

DO świeżo postawionej parowej cegielni wyrabiającej cegłę różnego formatu i gatunku, dachówki i dreny potrzebny zarządzający, znający się na wszystkich maszynach, a także umiejący się obchodzić z Hoffmanowskim piecem najnowszej konstrukcyi. Zgłaszać się piśmiennie: Garwolin, gub. siedlecka, cegielnia »Głosków«, lub też osobiście: st. Pilawa kolei nadw., właściciel majątku Głosków.

POSZUKUJE się majstra ceglarskiego do wyrobienia ręcznej cegły i wypalenia węglem w piecu polowym w ilości 500.000 sztuk. Kaucya porządana. Zgłoszenia do zarządu fabryki w Albigowej.

Poszukuję posady

kierownika, asystenta, lub majstra abs. szkoły cer. z kilkuletniem doświadczeniem w wielu Zakładach. (Galicya) Komarówka, Podniestrzany, (Król. Polskie) Sieradz, zakłady cer., Dąbrowa gór., zakłady B-ci Billewicz. O łaskawe oferty uprasza Leon Dunikowski, Kraków, Rynek gł. L. 26.

URZĘDNIK fabryczny, kawaler, liczący 27 lat. Obeznany z wszelką manipulacyą kancelaryjną, praktycznie wykształcony w przemyśle ceram., z dobremi świadectwami, poszukuje posady magazyniera, Inkasenta, także jako zastępca kierownika ciegielni. Łaskawe zgłoszenia do »Przem. Ceram.« pod M. W. J. 221.

STRYCHARZ umiejący wypalać cegłę węglem w polowym piecu, znajdzie zajęcie w mającej się założyć cegielni Zgłoszenia pisemne z dowodami fachowej znajomości, oraz z podaniem warunków, należy przesyłać: Wojciech Grzybowski, w Ropczycach. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Palacz

potrzebny do wypalania dachówek w piecu system „Bührera“ na rok 1912. Zgłoszenia wprost: Fabryka dachówek J. E. Hr. Karola Lanckorońskiego w Komarno.